

Válasz Szentés Tamás kritikai észrevételeire:

Kedves Tamás,

nagyon köszönöm a szándékunkat illető dicséretet és részletes és alapos észrevételeidet. Ezek egy része eltérő politikai alapállásunkból fakad, és így nem lehet vita tárgya: hogy milyen társadalmi különbségek engedhetők meg, mely rétegeket kell támogatni, stb. Így csak az általam „szakmainak” tekintett észrevételeidre reagálok.

- 1. old. privatizáció: Az MDF-kormányunk kárpótolnia kellett a korábbi államosítások volt tulajdonosait és a tsz-esítés kárvallottjait. A többféle lehetőség közül a kárpótlási jegyekkel történő kárpótlást választotta, és annak ez lett az eredménye. Bábolna szétverése szerintem is megengedhetetlen volt. (A dilemmákat – ha már nem emlékezünk rá – Botos Kata jól leírja életrajzi kötetében.¹⁾ Mindenesetre szerintem is nehezen megmagyarázható helyzet alakult ki. A kiegyezés után létrejöttek a magyar ipar világhíres ászai, büszkeségei. Ezek tovább fejlődtek a Horthy-korszakban. Majd a Rákosi-érában államosították őket – de túléltek. Virágkorukat, fejlődésük csúcsát pedig a Kádár-korban, a szocializmusban érték el: a szovjet szállításokra támaszkodva. Aztán jött a rendszerváltás, a demokrácia – és tönkrementek, eltűntek, megszűntek...
- 1. old. Eladósodás a Kádár-rendszer idején: erre azért nem térünk ki részletesen, mert annak nem lett volna funkciója témánk szempontjából.
- 2. old. Katonai kiadások és NATO-tagság. Ezek szerintem politikai témák.
- 2. old. Kétségbe vonod, hogy a Fed kamatpolitikájának ekkora hatása lenne a magyar gazdaságra. Ugyanakkor azt írod, hogy „Különösen részletes és szakszerű a *monetáris politika és az infláció* tárgyalása, ez utóbbi azonban a belső gazdaságon kívüli tényezők nagyobb figyelembevételét is megkívánná.” Éppen a nemzetközi kamatkörnyezetet tekintjük olyannak, amely alapvető feltétele és meghatározója a magyar gazdaságpolitikának. Elemzésünk fő kerete, gerince az, hogy a 2010 utáni sikeres gazdaságpolitikát a kedvező (alacsony) nemzetközi „kamatkörnyezet” tette lehetővé, míg annak gyökeres megváltozása (a kamatok megindultak fölfelé, és ez hosszútávú tendenciának tekinthető) teszi szükségessé a kormánypolitika módosítását – ez tanulmányunk legfontosabb „üzenete”.
- 2. old. Fiskális politika és megszorítások: nincs jó megoldás. Hazánk esetében – ha a fizetési mérleg tartósan negatív és a belső megtakarítás nem elegendő – a költségvetés hiányát devizával kell fedezni – ami – az árfolyam ezzel párhuzamos romlása miatt – egyre költségesebb. Az „előremenekülés” nem jelent minden esetben megoldást, mert inflációs robbanásba torkollhat. (Lásd mint most.)

¹¹¹ Egy közgazdász élete a köz szolgálatában. Lexica, 2023.

- 2. old. Luxusfogyasztás. Erre valóban nem tértünk ki. De az szja progresszívva tételére vonatkozó javaslatunk ezt a problémát is kezeli.
- 2. old. Korrupció: nem mellőztük, javasoltuk a folyamatok áttekinthetőségének javítását – esetleg nem foglalkoztunk vele a súlyához mérten.
- 2. old. A szociálpolitikai célokból történő pénzkiáramlást indokoltnak tartod, mert az bővíti a keresletet. De ha ez az alapállásunk, akkor nincs mit tenni, ha ilyen magas az infláció.
- 3. old. szja és áfa. Tévedtünk, az szja progresszivitását valóban nem fokozni kell, hanem az szja-t progresszívva kell tenni. Alacsony szja mellett az áfának törvényszerűen magasnak kell lennie, és fordítva. A kormány eddig folytatott adópolitikája azonban nem rossz, hanem egy koncepciót szolgált: ne korlátozzuk a jövedelmeket, és ezáltal a teljesítményeket, hanem azok elköltésekor szedjük be a költségvetés bevételeit.
- 3. old. A multimilliárdos réteg valamilyen formájú megadóztatásával egyetértünk – bár ez a nemzeti nagytőkés osztály kialakulásának, kialakításának a témakörébe tartozik...
- 3. old. Az áfa differenciált alkalmazásával egyetértünk.
- 3. old. A rezsitámogatás csökkentése – ebben nem értünk egyet.
- 3-4. old. A nyugdíjrendszer és a „gyerekpontok” kérdésköréről javasolom Botos Katalin és Botos József javaslatának részletes tanulmányozását.
- 4. old. Egészségügyi rendszer: már megszűnt az a helyzet, amikor az orvosok párhuzamosan dolgozhattak az egészségügyi intézményekben és magánrendelést is folytathattak. Az a megállapítás, hogy nálunk a tb mindent fedez úgy értendő, hogy – szemben pl. a német eg.ügyi rendszerrel – ott deklaráltan és tételesen nem fedez mindent, és a hiányzó területekre külön biztosítást kell kötni. (A fogpótlás pl. már nálunk is kilóg a rendszerből.)
- 4. old. Egyetértünk a korrekcióval, hogy a külföldi tőke számára nem az olcsó bér a vonzó, a termelékenység is figyelembe kell venni.
- 5. old. Változatlanul úgy gondolom, hogy a külföldi tőkét elsősorban nem közvetlen támogatásokkal, hanem a kedvező gazdasági-üzleti-intellektuális környezet megteremtésével kell vonzani. És igen, nem csak az fontos, hogy közvetlenül mennyi munkahelyet teremtsen, hanem közvetve mennyit.

- 5. old. Az ukrajnai háború, és a palesztín-izraeli konfliktus nem tartozik tanulmányunk témakörébe.
- 6. old. A hazai cigányság integrálódásának tárgyalása szerintem a szociálpolitika és a közmunka szempontjából releváns.
- 6. old. Külpolitikánk nem témája a tanulmánynak.
- 6. old. Ajánlásaink imperatívusként való megfogalmazásának kritikája jogos, át fogjuk írni.
- 7. old. Egyetértek, az ellenzéki gazdaságpolitikai elgondolások konstruktív kritikai elemzésére is szükség lenne – de ezt végezzék el ők.

Bp, 2023. nov. 10.

Kiss Károly